

Bibliografické odkazy a citace dokumentů

aneb Brouk Pytlík říká ve svém díle toto:
Všechno vím, všechno znám...¹

Ing. Simona Martínková
Masarykovo gymnázium, Plzeň

Obsah

- Proč citovat
- Norma
- Citace, bibliografická citace
- Citace a autorské právo
- Základní pravidla
- Časté prohřešky
- Odkud získat údaje
- Kam umístit bibliografickou citaci
- Příklad správné citace
- Zdroje informací a užitečné adresy

Proč citovat

- Smyslem citování je poskytnout dostatek údajů k tomu,
 - aby byl kdokoli schopen nalézt dokument, z něhož autor čerpal,
 - aby bylo možné ověřit uvedené informace,
 - aby bylo možné získat širší kontext ohledně daného tématu
 - a aby byla dodržena informační etika.
-

Norma

- Aktualizovaná norma ČSN ISO 690 (01 0197).
- Česká verze mezinárodní normy ISO 690:2010.
- Platná od 1. dubna 2011.
- Interpretace nové verze normy.

Citace × bibliografická citace

- **Citace** je uvedení cizího výroku nebo textu v rámci vlastního dokumentu, který odkazuje formou bibliografické citace na zdrojový dokument.
 - **Bibliografická citace** je formalizovaný údaj o dokumentu, ze kterého autor čerpá při psaní textu.
-

Citace a autorské právo

- Do práva autorského nezasahuje ten, kdo užije **v odůvodněné míře** výňatky ze zveřejněných děl jiných autorů ve svém díle.
(§ 31 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském)
 - Jedná se o užití bez souhlasu autora a placení odměny – tzv. zákonná bezúplatná licence.
 - Citovat lze nejen text, ale i ilustraci, nákres, fotografii nebo hudební či audiovizuální záznam.
 - Citací je též dílo užitá při vyučování pro ilustrační účel nebo při vědeckém výzkumu.
 - **Vždy je nutno uvést jméno autora, je-li to možné, název díla a pramen.**
-

Základní pravidla

- Jednoznačná identifikace citovaného dokumentu.
 - Citace konkrétního vydání nebo verze.
 - Pořadí údajů je přesně stanoveno.
 - Pokud některý údaj chybí (nelze ho zjistit), vynechá se a pokračuje se následujícím.
 - Údaje přebírané z jiných zdrojů a opravy zapisujeme do hranatých závorek [].
 - Údaje se zapisují v jazyce, ve kterém jsou uvedeny v citovaném dokumentu („nelatinka“ se transliteruje).
 - Podoba citací musí být jednotná v celém dokumentu.
-

Časté prohřešky

- Opomenutí citování použitého díla.
 - Citování děl, která v práci nebyla použita.
 - Citování jiných vlastních děl s tématem v dané práci nesouvisejících.
 - Nepřesné citování znemožňující identifikaci díla – citace musí být přehledná a pokud možno úplná.
-

Odkud získat údaje

- u **knih**
 - z titulního listu, z rubu titulního listu nebo tiráže
 - z obalu nebo desek
 - u **časopisů**
 - z obálek a tiráže
 - u **DVD, CD, disket**
 - ze štítků, z potisku disku, z bookletu, z obalu nebo ze souborů na discích uložených
 - můžeme využít i jiný zdroj
 - např. knihovní katalog, webové stránky vydavatele...
-

Kam umístit bibliografickou citaci

- Bibliografické citace umísťujeme jako číslované **poznámky pod čarou**.
 - Čísluje se průběžně v celém dokumentu.
 - Poznámka, která odkazuje na informační zdroj uvedený v předchozí poznámce, by měla buď opakovat úplný bibliografický odkaz, nebo uvést číslo dřívější poznámky s případnými čísly stránek.
 - V případě rozsáhlejší práce (diplomová práce apod.) je možné uvést ještě abecední seznam všech citovaných zdrojů na konci dokumentu.
-

Příklad správné citace – kniha

Jméno tvůrce. *Název: podnázev.* Vedlejší název. *Vydání.* Další tvůrce.
Místo publikování: Nakladatel, Datum publikování. *Název edice a číslování.*
Standardní identifikátor. U digitální knihy dostupnost a přístup. Poznámky.

Např.:

MURAKAMI, Haruki. *Kafka na pobřeží.* Vyd. 1. Překlad Tomáš Jurkovič.
Praha: Odeon, 2006, 556 s. Světová knihovna. ISBN 80-207-1226-7.

Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost : historie a původ slov. 2. rozš. vyd. Editor Jan Hugo. Praha: Maxdorf, 2006, 460 s. ISBN 80-734-5098-4.

Pozn.: **Modré údaje jsou povinné.**

- Vydání je povinné pouze v případě, že se nejedná o první vydání.
 - Digitalizovaná kniha se cituje stejně jako tištěná kniha. Navíc se uvádí informace o přístupu k digitalizované formě knihy, uvedená formulací „Dostupné také z:“ (např. URL adresa, místo uložení CD, ...)
-

Příklad správné citace – článek v periodiku

Jméno tvůrce příspěvku. Název příspěvku. *Název periodika*. Vedlejší název [Typ nosiče]. Vydání. Místo publikování: Nakladatel, Datum publikování, Číslování, Rozsah stránek příspěvku [Datum citování]. Standardní identifikátor (ISSN). Dostupnost a přístup. Lokace. Poznámky.

Např.:

Tištěné periodikum jako celek

Týden. Praha: Mediacop, 1994- . ISSN 1210-9940.

Jedno číslo periodika

Týden. Praha: Mediacop, 2010, č. 32. ISSN 1210-9940.

Článek v periodiku

GALLISTL, Vladan. První guvernér bez podpisu. *Týden*. 2010, č. 32, s. 59. ISSN 1210-9940.

Pozn.: Norma uvádí nakladatelské údaje jako povinné, pro identifikaci dokumentu však nejsou důležité a můžete je vynechat. Typ nosiče, datum citování a dostupnost se uvádí pouze u článků v elektronických periodikách.

Příklad správné citace – web

Jméno tvůrce webového sídla. Název webové stránky. *Název webového sídla: podnázev*. Vedlejší název [Typ nosiče]. Další tvůrce. Místo publikování: Nakladatel, Datum publikování, Datum aktualizace/revize [Datum citování]. Standardní identifikátor. Dostupnost a přístup webové stránky. Lokace. Poznámky.

Např.:

Citace. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. Poslední modifikace 11. 6. 2012 [citováno 2012-09-17]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Citace>.

Stevia – growing, drying, making stevia extract. In: *YouTube* [online]. 22. 12. 2011 [citováno 2012-09-17]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=2UMWGE3kgDE>. Nahráno uživatelem sympractic.

VZP. O nás. In: *vzp.cz* [online]. ©2012 [citováno 2012-09-17]. Dostupné z: <http://www.vzp.cz/o-nas>.

Generátor 3.0

- Nevíte, jak správně citovat? Nepamatujete si, co se píše velkými písmeny, co kurzívou, v jakém pořadí a co se může vynechat? Použijte Generátor citací, který najdete na <http://generator.citace.com/>.
 - Stačí zadat identifikátor dokumentu (ISBN, ISSN, DOI) nebo název dokumentu a systém vyhledá záznamy ve vybraných volně dostupných zdrojích.
 - Pokud dokument nemá identifikátor nebo ho systém nenajde, můžeme si citaci jednoduše vytvořit sami podle dostupných údajů o dokumentu.
 - Jednoduchá registrace – stačí e-mail a heslo.
-

Zdroje informací a užitečné adresy

- BIERNÁTOVÁ, Olga a Jan SKŮPA. *Bibliografické odkazy a citace dokumentů dle ČSN ISO 690 (01 0197) platné od 1. dubna 2011* [online]. Brno 02. 09. 2011 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://www.citace.com/soubory/csniso690-interpretace.pdf>
 - CITACE.COM. *citace.com: ...citovat je snadné* [online]. ©2004-2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://www.citace.com/>
 - CITACE.COM. *Generátor 3.0* [online aplikace]. ©2004-2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://generator.citace.com/>
 - KRATOCHVÍL, Jiří, Petr Sejk, Věra Eliášová a Marek Stehlík. *Metodika tvorby bibliografických citací*. [online publikace] 2. akt. vydání, Brno: Elportál Masarykova univerzita, 18. října 2011. ISSN 1802-128X. [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/elportal/?id=954043>
 - IS.MUNI.CZ. *Autorský zákon – použití děl jiných autorů ve výuce* [online]. Brno: Elportál Masarykova univerzita, [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://is.muni.cz/elportal/a_zakon/index.pl
 - WWW.VSE.CZ. *Jak správně citovat* [online]. Praha: Vysoká škola ekonomická ©2000-2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://ciks.vse.cz/citace/proc.aspx>
-